

INTERNATDAN FOYDALANIB GIYOHVANDLIK VOSITALARINI QONUNGA XILOF RAVISHDA O'TKAZISH JINOYATINING TEZKOR QIDIRUV TAVSIFI

Fayzullayev Dilshod Odilbekovich
Muxsinov Axrorjon Akmaljon o'g'li
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20270137>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 14-may 2026 yil
Ma'qullandi: 16-may 2026 yil
Nashr qilindi: 18-may 2026 yil

KEYWORDS

internet, giyohvandlik
vositalari, tezkor-qidiruv
faoliyati, darknet,
kriptoalyuta, zakladka,
kiberjinoiyat, anonim
messenjerlar, psixotrop
moddalar.

ABSTRACT

Mazkur maqolada internet tarmoqlari va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanilgan holda giyohvandlik vositalari, psixotrop moddalar va ularning analoglarini qonunga xilof ravishda o'tkazish bilan bog'liq jinoyatlarning tezkor-qidiruv tavsifi yoritilgan. Shuningdek, ushbu turdagi jinoyatlarni sodir etish usullari, jinoyatchilar tomonidan qo'llanilayotgan anonimlashtirish vositalari, elektron to'lov tizimlari, "zakladka" usuli hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida qo'llaniladigan tezkor-qidiruv choralarning ahamiyati tahlil qilingan

Internet tarmog'i orqali giyohvandlik vositalarini sotish bilan bog'liq jinoyatlarni tergov qilishning muammoli jihatlari ilmiy va maxsus adabiyotlarda keng muhokama qilinmoqda. Afsuski, yangi texnologiyalar, jumladan raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bir qator muhim, ayniqsa texnik xarakterdagi cheklovlarni yuzaga keltirmoqda. Zamonaviy jinoyatchilik yuqori darajadagi intellektual salohiyat, ilg'orlik va texnik rivojlanganlik bilan tavsiflanadi.

Hisob-kitoblarni yengillashtirish, mahsulot buyurtma qilish va yetkazib berish uchun ishlab chiqilgan texnologiyalar bugungi kunda Wildberries, Ozon kabi yirik savdo tarmoqlari tomonidan keng qo'llanilayotgan bo'lsa, hozirda ushbu imkoniyatlardan giyohvandlik vositalarini sotuvchilar ham faol foydalanmoqda.

Bugungi kunda giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalarning noqonuniy aylanishi va tarqalishi muammosi har qachongidan ham keskinroq tus olmoqda. Internet tarmoqlari, raqamli texnologiyalar va yangi kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi bilan birga bu jinoyatlarning ko'lami va xavfi yanada ortib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda narkotik jinoyatlari soni keskin oshdi. 2025-yilning birinchi o'n oyida huquq-tartibot organlari tomonidan **12 848 ta** giyohvandlik bilan bog'liq jinoyat aniqlangan bo'lib, muomaladan **2 761 kg** ga yaqin narkotik, psixotrop va kuchli ta'sir qiluvchi moddalar olib qo'yilgan. Bu ko'rsatkich oldingi yillarga nisbatan sezilarli darajada yuqori. Masalan, 2024-yilda 12 mingdan ortiq narkojinoyat qayd etilgan bo'lsa, so'nggi

besh yilda bu turdagi jinoyatlar soni deyarli ikki baravarga oshgan. Sintetik moddalar musodarasida esa o'n baravarga yetgan.¹

2025-yilda faqat tezkor tadbirlar natijasida **3 tonnadan ortiq** giyohvand moddalar musodara qilingan, 14 ta yashirin narkolaboratoriya fosh etilgan. Internet orqali savdo, "klad" (yashirin joyga qo'yib ketish) va kuryerlik ("zakladchik") sxemalari keng tarqalgan. Bu jinoyatlar nafaqat alohida shaxslar, balki butun jamiyat salomatligiga, oilalarga va milliy xavfsizlikka jiddiy tahdid solmoqda.²

Ayniqsa, **yoshlar orasida** giyohvandlikka qaramlik va narkojinoyatlar soni tashvishli darajada o'smoqda. Narkojinoyatlarning katta qismi (ba'zi ma'lumotlarda 33% gacha) yoshlar tomonidan sodir etilmoqda. 2025-yilda giyohvandlik vositalari bilan bog'liq jinoyatlar bo'yicha javobgarlikka tortilgan 3,8 ming nafar shaxsning qariyb 93 foizi yoshlar (30 yoshgacha) bo'lgan. Ular orasida oliy o'quv yurtlari talabalari (124 nafar) va voyaga yetmaganlar (111 nafar) ham bor. Ro'yxatga olingan giyohvandlikka qaram yoshlar orasida 10 yoshli bolalar ham uchramoqda. O'rtacha yosh 15–24 yosh oralig'ida bo'lib, sintetik moddalar (pregabalin, mefedron va boshqalar) iste'moli keskin ortgan.³

Giyohvandlik oilalarni parokanda qiladi, iqtisodiy zarar keltiradi, jinoyatchilikning boshqa turlarini (o'g'rilik, zo'ravonlik, firibgarlik) kuchaytiradi va kelajak avlod salomatligini xavf ostiga qo'yadi. Ko'pchilik giyohvandlar 15–20 yoshda moddalarga ruju qo'yib, 30 yoshga yetmasdan hayotdan ko'z yumishi mumkin.

Muammoning chuqurlashishiga internetning anonimlik imkoniyatlari (VPN, Tor, bir martalik akkauntlar, Telegram-botlar, kriptovalyuta to'lovlari) katta hissa qo'shmoqda. "Dead drop", onlayn-do'konlar va yashirin kanallar orqali moddalar savdosi deyarli nazoratsiz holatga kelgan. Natijada, zamonaviy narkobiznes an'anaviy usullardan yuqori texnologiyali, transchegaraviy va tashkiliy shaklga o'tmoqda.

V.R. Shiksheev va A.V. Yashin jinoyat faoliyatiga jalb etilgan shaxslarning quyidagi batafsil tasnifini ishlab chiqqan bo'lib, u rollarning aniq taqsimlangan, keng tarmoqli ierarxiyasini aks ettiradi:⁴

- **"Kuratorlar" (rahbarlar)** — jinoiy guruhning umumiy rahbarlari, strategik qarorlar qabul qiluvchilar;
- **Tashkilotchilar** — operativ faoliyatni rejalashtiruvchi va muvofiqlashtiruvchi shaxslar;
- **Internet-resurslarda targ'ibot bilan shug'ullanuvchi "marketologlar"** — reklama va mijozlarni jalb qilish;
- **Kontrabandachilar** — moddalarni mamlakatga olib kirish bilan shug'ullanuvchilar;
- **"Kadrlar bo'limi xodimlari" (yollovchilar)** — yangi a'zolarini, xususan "zakladchik"larni jalb etish;
- **Kimyogar-mutaxassislar** — moddalarni sintez qilish va sifatini nazorat qilish;
- **Ulgurji kuryerlar** — katta miqdordagi moddalarni tashish;
- **"Zakladchiklar"** — buyurtmalarni yashirin joylarga ("klad") qo'yib ketuvchilar;

¹ <https://kun.uz/en/news/2025/12/02/drug-related-crimes-rise-across-uzbekistan>

² <https://aniq.uz/uz/yangiliklar/yoshlar-orasida-giyohvandlik-va-psixotrop-moddalar-tarqalishiga-qarshi-kurashish-oyligi-ga-start-berildi>

³ <https://zamin.uz/uz/jamiyat/185222-ozbekistonda-narkojinoyatlarning-asosiy-qismi-yoshlar-bilan-sodir-bolmoqda.html>

⁴ <https://cls.tgl.ru/about/narkotiki>

- “Skladmenlar” — mahsulotni “zakladchik”larga taqsimlovchilar;
- “Dispetcherlar” (vositachilar) — buyurtmalarni qabul qilish va taqsimlash;
- “Kassirlar” — guruh a’zolari o’rtasida pul mablag’larini taqsimlovchilar;
- “Promouterlar” (reklama qiluvchilar) — ijtimoiy tarmoqlarda faol reklama;
- “Kollektorlar” — qarzdorlikni undirish bilan shug’ullanuvchilar;
- “Naqdlashtiruvchilar” — noqonuniy daromadlarni legallashtirish;
- “Droplar” — noqonuniy operatsiyalarda boshqa shaxslarning pasport ma’lumotlaridan foydalaniladigan odamlar.

Ushbu ierarxiya zamonaviy narkobiznesning yuqori darajada ixtisoslashgan va professional tashkil etilganligini ko’rsatadi. Har bir rol aniq vazifaga ega bo’lib, guruhning xavfsizligini ta’minlash va faoliyatni uzluksiz davom ettirishga qaratilgan.

Bugungi kunda tadqiqotchilar giyohvand moddalar savdosi bilan shug’ullanuvchi jinoyiy guruhlar uchun eng ommabop va korrupsiyalashgan vosita sifatida **Telegram** messenjerini hamda **Darknet** tarmog’ini ko’rsatmoqdalar. Ushbu platformalar orqali taqiqlangan moddalar reklama qilinadi, sotiladi va yetkazib beriladi.

Ikkala resurs ham chet el serverlarida joylashgan bo’lib, mahalliy organlar tomonidan to’g’ridan-to’g’ri nazorat qilish qiyin. Ularning asosiy afzalligi — yuqori anonimlik darajasi:

- **Telegram**da maxsus yopiq kanallar, botlar va bir martalik chatlar orqali faoliyat yuritiladi. Havola orqali kiriladigan guruhlar tezda yaratiladi va kerak bo’lganda o’chirib tashlanadi.
- **Darknet** (Tor brauzeri orqali) esa maxsus dasturiy ta’minot yordamida ishlaydi. Bu yerda to’liq anonim savdo maydonchalari (marketplace) mavjud.

Bunday yashirin kanallar orqali jinoyatchilar quyidagi imkoniyatlarga ega bo’ladilar:

- Tashriflar tarixi, yozishmalar va buyurtmalar to’liq anonim saqlanadi;
- To’lovlar kriptovalyuta (Bitcoin, USDT va boshqalar) orqali amalga oshiriladi;
- “Dead drop” (klad) usuli kabi bevosita aloqa talab qilmaydigan sxemalar qo’llaniladi;
- Tezkor xabar almashish orqali bitim tafsilotlari bir necha soniya ichida muhokama qilinadi.

Natijada, zamonaviy narkotrafik deyarli bevosita aloqasiz, yuqori texnologiyali va xalqaro miqyosda tashkil etilmoqda. Bu holat huquq-tartibot organlarining tezkor-taktik choralarini sezilarli darajada murakkablashtirmoqda.

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi, yangi messenjerlar va ijtimoiy tarmoqlarning, jumladan **Telegram**, WhatsApp, Jabber, Skype, Brosix hamda Viber kabi platformalarning paydo bo’lishi giyohvandlik vositalari savdosi uchun keng bozorlarni ochib berdi. Ushbu aloqa kanallari jinoyatchilarga yuqori anonimlik, tezkor aloqa va katta auditoriyaga chiqish imkonini yaratmoqda.

Ushbu turdagi jinoyatlarni tergov qilishdagi asosiy murakkablik shundaki, mazkur platformalar ichki ishlar organlari tomonidan texnik jihatdan yetarlicha monitoring qilinishi va tekshirilishi qiyin. Huquq-tartibot organlarining texnik jihozlanishi tez eskirib borayotgani va jinoyatchi guruhlar foydalanayotgan yangi texnologiyalar bilan raqobatlasha olmasligi tergov jarayonini sezilarli darajada qiyinlashtirmoqda.

2022-yil 5-aprelda so’nggi yillardagi eng shov-shuvli voqealardan biri sodir bo’ldi — dunyodagi eng yirik darknet bozori “**Gidra**” yopildi. Yopilishidan oldin platformada 19 mingga yaqin internet-do’kon faoliyat yuritgan. Bu bozor nafaqat Rossiya va MDH

mamlakatlari, balki butun dunyoda giyohvand moddalar savdosining asosiy markazlaridan biri hisoblangan. "Gidra"ning yopilishi narkotik savdogarlarini keskin choraga o'tishga majbur qildi. Ular o'z reklamalarini ochiqroq tarzda (clearnet — oddiy internet) joylashtirishni boshladilar. Ko'plab sotuvchilar o'zlarining jinoiy obro'sini yuvish va salbiy imidjini neytrallashtirish maqsadida potensial mijozlarni sotilayotgan moddalar olim-kimyogarlardan sifat va xavfsizlik nuqtai nazaridan tekshirilayotgani haqida ishontirishga urinmoqda. "Gidra" yopilgandan keyin darknet bozorlarida keskin raqobat boshlandi. Hozirgi kunda **Kraken, Mega, Solaris, BlackSprut, OMG!OMG!** va RuTor kabi platformalar o'z o'rnini egallash uchun kurashmoqda. Ushbu platformalarning ba'zilari oddiy internet tarmog'ida ("clearnet") ham faol vakolatxonalar va reklama kanallarini yaratishni boshladi. Buning sababi oddiy foydalanuvchilar uchun Tor brauzeri va maxsus sozlamalarni o'rnatish qiyinligidir. Oddiy saytga kirish esa ancha qulay. Darknet tahlilchisi **Disputmann**ing ta'kidlashicha, "Gidra" yopilgandan so'ng yangi platformalar auditoriyani faol jalb qila boshlagan va natijada oddiy foydalanuvchilar oqimi ortishi narkosavdogarlar daromadini oldingi davrdagidan ham yuqori darajaga olib chiqqan. Mazkur voqealar ko'plab narkotik savdosi guruhlari va ularning platformalarni texnik jihatdan ta'minlashda ishtirok etayotgan xakerlar o'rtasidagi yaqin hamkorlikni ham ochiq ko'rsatdi. Jinoyatchilar endi nafaqat moddalarni sotish, balki butun bir raqamli infratuzilmani boshqarish, himoya qilish va raqobatchilarga qarshi kiberhujumlar uyushtirish darajasiga chiqdi.

Jinoyat faoliyatining tezkorligi va yashirinligini ta'minlashda WebMoney, Qiwi Wallet, Yandex Money kabi elektron to'lov tizimlari, Bitcoin kriptovalyutasi, shuningdek bank hisobvarag'ini ochmasdan turib pul o'tkazmalarini amalga oshiruvchi xorijiy elektron tizimlar ("Anelik", "Uniastrum" va boshqalar) muhim rol o'ynaydi.

Bunday sharoitda axborotning deyarli yagona manbai sifatida jinoyatchilar tomonidan elektron to'lov tizimlarida, shuningdek qo'lga olingan shaxslardan musodara qilingan kompyuter va mobil telefonlarda qoldirilgan raqamli izlar xizmat qiladi. Ayrim ma'lumotlarni internet-provayderlar va mobil aloqa operatorlari ham taqdim etadi, biroq ushbu ma'lumotlar ko'pincha juda cheklangan bo'ladi.

Ammo aksariyat hollarda faqat bevosita ijrochilar — "zakladchiklar" va kuryerlarni qo'lga olishning imkoni bo'ladi, tashkilotchilar esa noma'lumligicha qoladi. Bundan tashqari, jinoyat zanjirining yakuniy bo'g'ini hisoblangan tarqatuvchilar ko'pincha o'zlari kim uchun ishlayotganini ham bilmaydi. Internet-provayderlar jinoyatchilarning akkauntlari, foydalanilgan saytlar, IP-manzillar, ro'yxatdan o'tish ma'lumotlari va boshqa texnik axborotlarni aniqlashda yordam berishi mumkin. Shu sababli tergov jarayonida axborot texnologiyalari sohasida chuqur bilimga ega mutaxassislarini jalb etish zarur hisoblanadi.

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, ichki ishlar organlarining texnik jihozlanishi nisbatan cheklangan bo'lib, musodara qilingan elektron qurilmalarni ko'zdan kechirish va ulardan ma'lumotlarni ajratib olish jarayoni juda murakkab hamda ko'p mehnat talab qiladi. Odatda telefonlar, kompyuterlar va noutbuklarga kirish parollar orqali himoyalangan bo'ladi. Jinoyatchilar qo'lga olingan paytda esa ko'pincha ushbu parollarni "unutib qo'yadi", texnik ekspertiza esa uzoq vaqt davom etadi.

Yangi avlod elektron qurilmalarini ochish deyarli imkonsiz hisoblanadi, chunki ular iOS yoki Android operatsion tizimlari bilan jihozlangan bo'lib, qurilmani buzib kirishdan ishonchli tarzda himoya qiladi. Muammo shundaki, tergovchi protsessual muddatlar bilan cheklangan va

dastlabki ikki sutka ichida hech bo'lmaganda ayrim dalillarni qo'lga kiritishi zarur. Mazkur muddat o'tgach, ko'p hollarda bunday imkoniyat deyarli yo'qoladi.

Hatto gumon qilinuvchi parolni ma'lum qilgan taqdirda ham, qurilma internetga ulanganda Telegram messenjeridagi barcha ma'lumotlar avtomatik ravishda o'chib ketadi, "kladmen"ning shaxsiy akkaunti esa odatda oldindan yo'q qilingan bo'ladi. Shu sababli narkotik moddalar manbalarini aniqlashning imkoni bo'lmaydi, natijada hududlararo va xalqaro narkotrafik yashirinligicha qolmoqda.

Bilvosita ("beskontakt") narkotik savdosi narkosavdogarlarga quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- xarajatlarning arzonligi;
- axborotni tezkor uzatish imkoniyati;
- ma'lumotlarni anonim tarzda yuborish imkoniyati;
- iste'molchi va sotuvchi o'rtasida bevosita aloqa yo'qligi sababli yuqori darajadagi konspiratsiya;
- yuqori telekommunikatsion va axborot texnologiyalari yordamida amalga oshiriladigan bitimlarning transmilliy va transchegaraviy xususiyati;
- bir vaqtning o'zida ko'plab manfaatdor shaxslarga narkotik mahsulotlarni taklif qilish imkoniyati.

Shuningdek, internet orqali narkotik moddalarni sotishdan tashqari, ijtimoiy tarmoqlardagi forumlar ham jiddiy xavf tug'dirishini qayd etish zarur. Mazkur maxsus chatlar orqali iste'molchilar va qiziquvchilar turli moddalarni tayyorlash usullari, ularni sotib olish joylari, yangi turdagi vositalar, narkotik moddalar analoglari va boshqa ma'lumotlar bilan almashadilar.

Internet tarmog'ida narkotik va psixoaktiv moddalar, ong holatini o'zgartirish va mastlik holatini yuzaga keltiruvchi vositalar haqida, hatto ularning kimyoviy tarkibi va formulalarigacha bo'lgan juda katta hajmdagi ma'lumotlar joylashtirilgan. Shu sababli ishlab chiquvchilar doimiy ravishda tajribalar o'tkazib, taqiqlangan moddalarining yangi turlarini sintez qilib taklif etmoqda.

Muammo shundaki, muomalasi taqiqlangan xavfli moddalar ro'yxati ularning yaratilish tezligiga yetib ulgurmaydi. Natijada yangi moddalar davlat nazorati choralariigacha internet orqali erkin sotilishi mumkin bo'ladi. Biroq shu vaqt ichida ularning o'rniga yana ham ko'proq yangi turlari yaratiladi.

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar uchun yana bir jiddiy muammo — internet orqali faoliyat yurituvchi narkosavdogarlar tomonidan maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanilishidir. Ushbu dasturlar noqonuniy narkotik muomalasi ishtirokchilarining haqiqiy joylashuv ma'lumotlarini yashirish, shuningdek anonim aloqa va savdo platformalaridan foydalanish imkonini beradi.

Bugungi kunda giyohvandlik vositalarining tarqalishi haqiqiy tabiiy ofat ko'lamini olgan. Millionlab yoshlar o'ta dozadan, xavfli sintetik moddalardan zaharlanib o'lmoqda, ularning ko'pchiligi bolalar va o'smirlardir. Har yili huquq-tartibot organlari tomonidan musodara qilinadigan narkotik moddalar miqdori tobora ortib bormoqda.

Giyohvandlik vositalarining keng tarqalishida ilmiy-texnik taraqqiyot, internet va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi katta rol o'ynadi. **Beskontakt (aloqasiz) savdo** usullari so'nggi yillarning asosiy trendiga aylandi. Ular narkotrafikchilarga ulkan miqdorda

savdo qilish, milliardlab daromad olish imkonini beradi. Shu bilan birga, aloqasiz usullar deyarli hech qanday iz qoldirmaydi, bu esa mazkur jinoyatlarni tergov qilishni nihoyatda qiyinlashtiradi.

Hozirgi paytda narkosavdogarlar o'zlarining maxsus "startovyy" platformalariga ega bo'lib, ularda yuz minglab sotuvchilar odamlarning zaifligi hisobiga pul topmoqda. Yaqin vaqtgacha Tor brauzeri orqali dunyodagi eng yirik narkobozor — "Gidra"ga ro'yxatdan o'tish mumkin edi. Biroq 2022-yil aprel oyida huquq-tartibot organlari keng ko'lamli maxsus operatsiya natijasida "Gidra"ni yo'q qildi.

Afsuski, bu voqea narkotik tarqatishda yangi bosqichni boshlab berdi. "Gidra" yopilgunga qadar asosiy platforma hisoblangan bo'lsa, yopilgandan keyin minglab sotuvchilar boshqa resurslarga o'tishdi. Hattoki, "Kraken" platformasi o'zining yaqin orada ochilishini shahar ko'chalarida ochiq reklama qilish darajasiga yetdi.

Tadqiqotchilarning fikricha, narkotrafikchilar uchun eng ommabop va korrupsiyalashgan ijtimoiy resurslar **Telegram** messenjeri hamda **Darknet** tarmog'idir. Aynan shu platformalarda reklama va savdo amalga oshiriladi. Ularning jozibadorligi shundaki, yopiq chatlarga faqat maxfiy havolalar orqali kirish mumkin, tashriflar tarixi saqlanmaydi va istalgan vaqtda chatni o'chirib tashlash mumkin.

Beskontakt savdo nafaqat sotuvchilar, balki xaridorlarni ham anonim saqlaydi, bu esa tergov jarayonini yanada murakkablashtiradi. Bitim bir necha daqiqada amalga oshiriladi: mijoz kerakli tovarni tanlaydi, elektron to'lov tizimlari orqali to'laydi, to'lov tasdiqlangach esa unga "klad"ning manzili va fotosurati yuboriladi.

Telegram, WhatsApp, Jabber, Skype, Brosix, Viber kabi messenjerlar va ijtimoiy tarmoqlar giyohvand moddalar uchun keng bozor ochmoqda. Tergovning asosiy qiyinligi shundaki, bu aloqa kanallarini texnik jihatdan monitoring qilish va tekshirish huquq-tartibot organlari uchun yetarlicha qiyin.

"Gidra" yopilgandan keyin ko'plab onlayn-do'konlar o'z obro'sini "oqartirish"ga va jinoiy "shleyf"dan qutulishga harakat qilmoqda. Ular moddalarni olim-kimyogarlar tekshirayotgani haqida da'vo qilib, mijozlarni ishontirishga urinmoqda.

Jinoyatchilarning tezkorligi va maxfiyligini ta'minlashda **WebMoney**, **Qiwi**, **Yandex.Money**, kriptovalyutalar (Bitcoin, USDT) hamda boshqa anonim elektron to'lov tizimlari katta rol o'ynaydi. Tergov uchun yagona "iz" — jinoyatchilarning shaxsiy qurilmalarida (telefon, kompyuter, fleshka, SIM-karta) qolgan raqamli izlar bo'lishi mumkin.

Tergovning yana bir muhim muammosi shundaki, huquq-tartibot organlarining qo'liga asosan oxirgi ijrochilar — "zakladchik" va kuryerlar tushadi. Ular ko'pincha o'zlari kim uchun ishlayotganini ham bilmaydi. Jinoiy guruhlar ataylab ko'p bosqichli ierarxiyani yaratgan: kuratorlar, tashkilotchilar, marketologlar, kimyogarlar, dispetcherlar, skladmenlar, kassirlar, promouterlar va boshqalar. Yollash faqat onlayn tarzda, nikneymlar orqali amalga oshiriladi. Guruh a'zolari hech qachon shaxsan uchrashmaydi. Bu esa birortasi ushlansa, butun zanjirni fosh etmaslik uchun qilingan.

Darknet platformalarida narkotiklarga qo'shimcha ravishda o'g'irlangan bank kartalari bozori ham keng tarqalgan. Narkodilerlar ushbu kartalardan foydalanib, tergovni noto'g'ri yo'nalishga buradi. Ko'pincha kartalar qonuniy fuqarolar nomiga ochilgan bo'ladi. Natijada tergov ko'p vaqt va kuch sarflaydi.

Shuning uchun kompyuter-texnik sud ekspertizasi, telefonlar, noutbuklar, flesh-kartalar va boshqa elektron tashuvchilarni tekshirish ayniqsa muhim ahamiyatga ega

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Qonuni – “Tezkor-qidiruv faoliyati to'g'risida”gi – 2012-yil 25-dekabr, O'RQ-344;
2. Bogdanov A.V., Ilyinsky I.I., Khazov E.N. Information and telecommunication network Internet as one of the most demanded resources in combating drug trafficking // Bulletin of the Moscow University of the Ministry of Internal Affairs of Russia. 2018. - № 3. - P. 173-179.
3. Vinogradov I.A., Zagainov V.V. Modern schemes for the "contactless" sale of narcotic drugs and psychotropic substances // Criminalistics: yesterday, today, tomorrow. 2017. - № 2 (2). - P. 8-13.
4. In the Moscow region, the largest consignment of the drug in the modern history of Russia, 699 kg of white powder, was seized, it was transported from Colombia to Europe – April 10, 2023 – Fontanka.Ru. URL: <https://www.fontanka.ru/2023/04/10/72206774/> (accessed: 24.04.2023).
5. Glushkov E.L. Sales of narcotic drugs in a non-contact way via the Internet: ways of detection and disclosure // PPD. 2018. - № 2. - P. 45-53.
6. <https://kun.uz/en/news/2025/12/02/drug-related-crimes-rise-across-uzbekistan>
7. <https://aniq.uz/uz/yangiliklar/yoshlar-orasida-giyohvandlik-va-psixotrop-moddalar-tarqalishiga-qarshi-kurashish-oyligi-ga-start-berildi>
8. <https://zamin.uz/uz/jamiyat/185222-ozbekistonda-narkojinoyatlarning-asosiy-qismi-yoshlar-bilan-sodir-bolmoqda.html>

INNOVATIVE
ACADEMY